

MEIE TERJERID

NR 14. DETSEMBER 2021

KING,
ARTUR KING

lk 8

Elo Võõsa, lk 4

Glen Of Imaali Terjer, lk 27

Põhjamaade reis, lk 19

ADVANCE

ADVANCE veterinaarse toitumise eksperdina
jagab oma toitumisalaseid teadmisi Teile,
et saaksite leida igal ajal **oma koera ja kassi**
vajadustele parimaid lahendusi

ACTIVE DEFENSE

✓ **SCIENTIFICALLY PROVEN**
Immunoglobulins & Polyphenols

ACTIVE
IMMUNOGLOBULINS

NATURAL
POLYPHENOLS

Turustaja:
Nostrem Pet OÜ, Töökoja 7, Tallinn
Tel +372 6418708
www.nostrem.ee

Vaata rohkem: www.advance.com

TOIMETAJAVEERG

Pole poolt aastatki möödunud ja meie ühiskond on jälle tõsisel kriisil, mis seegi kord mõjutab üsna tugevalt meie koeramaailma. Vaatamata kõigele on ajakirja neljateistkümnend number teie ees ja püüame jätkuvalt hoida positiivset nooti. Saabumas on kaunis jõuluaeg ja tagasivaadete tegemine möödunud aastale toob paljudele meist kaasa meeldivaid meenutusi. Meie terjerid on olnud menukad nii näituseringis kui ka koeraspordi radadel, aga kõige põhilisem on ikka see terjerlik vimka, mis koeraomaniku meeli virgema hoiab. Peagi saabuv Eesti Kennelliidu aastakoera tulemustes leiab seegi kord tunnustatud terjereid ja nende kasvatajaid – tundkem kõik sellest rõõmu!

Kaanelugu räägib meile iiri pehme karvalisest nisuterjer Arturist. Samas tuleb Soome kasvataja Tiina Assineni poolt tutvustamisele nisuterjerile väga lähedane iiri glen of imaali terjer – haruldane tõug, kelle esindajat Eesti tõugude registris seni pole. Selle numbri persooniks osutub terjerifännist loomaarst Elo Võõsa ja veterinaarilugudega jätkab Janne Orro, pühendudes seekord väga sagedasti probleemide tekitavatele parasiitidele.

Tasub teada, miks terjer on terjer ja kuidas seda teadmist koera koolitamisel enda kasuks pöörata. Rita annab uusi nippe klikkerkoolitusest ja tema ajaloo teema puudutab seekord terjeritõuge, kes on aretatud väljaspool Suurbritanniat. Mihhaili reisilugu teeb tagasivaate ammuks ajale põhjamaade reisile ja Natalja Kaljumäe tutvustab oma kennelit, kus kasvavad kaunid bedlingtoni terjerid.

Ootame ikka vihjeid ja ideid, mis ajakirjaveergudele uudsust lisaks ja kui sul on sõber, kes ära märkimist väärrib, siis anna temast teda e-mailil: toimetus@terrier.ee

Ajakirja toimetust tänab kõiki koostööpartnereid ja toetajaid: Advance, Norna, MyPet, Janne Orro Loomakliinik, Dimedium, Ristsõna Ristik, kennel Gleann Soomest.

Soovime meie lugejale rahulikku aasta lõppu, tugevat tervist ja vaprat vastupidamist!

Ajakirja toimetust

Trükkija: Lemon Print OÜ. Tiraaž 500 tk.

Kaane foto: Natalia Reisman

AJAKIRJA TOIMETUS:

Peatoimetaja: Anne-Lii Sild

Toimetaja: Rita Annus

Kujundaja: Mihhail Knut

Assistent: Margot Oder

ELO VÕÕSA – LOOMAAARST, KES FÄNNAB TERJEREID

Kohtume Elo Võõsa hubases Kelvingi küla majas märgilise tähendusega päeval – nimelt just nendel tundidel valiti Eestile uus president ja selle toreda sõnumi edastas meile ülakorrusel sündmuste käiku jälginud Elo abikaasa Timmo. Yes, vähemalt selle suutsid nad ära teha!

Russelli-tüdrukud Luule ja Herta

Esimesed tervitajad minu saabudes olid kaks rõõmsameelset russelli-tüdrukut Herta ja Luule, kes mind kogu meie vestluse aja teraselt jälgisid ja sobival hetkel palli pihku sokutasid. Koerad on Elo kaaslaseks olnud juba lapsepõlvest saati: „Esimene koer oli selline bolonka moodi nuustik, kelle ostsin oma raha eest, maksis 60 rubla, ema pani osa juurde. Olin esimeses klassis ja elu unistus oli saada koer“.

Oma esimese koeraga

„Ka see oli juba esimeses klassis teada, et minust saab veterinaar. Teadsin seda terve lapsepõlve, et nii on ja nii saigi“, räägib praegune loomaarst, kes lõpetas Eesti Põllumajandusülikool aastal 1997. Kümme järgnevat aastat töötas Elo Võõsa Tiina Toometi Loomakliinikus ja seejärel on ta pidama jäänud Viimsi Loomakliinikusse.

Ülikooli ajal praktikal

„Täiendkoolitustel olen välismaal käinud, aga tööle pole läinud, olen Eesti patrioot“, nendib loomatohter, kelle eesmärgiks on olla hea perearst ning kes teab kuna ja millise spetsialisti juurde abivajaja saata.

„Koeraomanikult ootan usaldust arsti vastu ja tervet talupojamõistust. Järjest rohkem kohtab seda ootust, et raha eest saab kõike, ka tervist, aga seda ju ei saa“, tõdeb Elo. Loomaarinstituti peab Elo hetkel meie peamiseks probleemiks arstide vähesust.

Sõbra kassiga peale lõikust

Esimene jack russelli terjer Velda tuli Elole kolleeg Kadi Viitmaa esimesest pesakonnast aastal 2003. „Kuna ma töö tõttu näen kogu aeg inimesi, kellel ei peaks olema koera, siis ma esialgu väga kahtlesin. Velda tuli pika mõtlemise ja kaalumise peale“. Elo kennelis JUMP'N'ROLL on nüüdseks sündinud kuus pesakonda - esimene aastal 2005 ja viimane 2020.

Velda BIS III 2012a. Foto: Helen Vaher

„Esimene pesakond oli 2005-ndal aastal ja kaks nendest elavad siimaani, on 16-aastased. Ma pean ennast eelkõige koeraomanikuks, mitte niivõrd kasvatajaks – 16 aasta jooksul on kennelis olnud 6 pesakonda ja 24 järglast. Mul on veidi teistsugune nägemus kui enamikel kasvatajatel – minu jaoks pole esmatähtis välimik, vaid tervis ja iseloom. See on see, millega omanik peab koos elama, aga loomulikult peavad nad ka russellid välja nägema. Olulised on ka instinktid, sest ilma terjeri iseloomuta terjer pole terjer. Peaks olema tasakaal – mitte päris pöörased, aga peaks olema säilinud see, milleks nad on aretatud“, jutustab Elo, kes aretuses juhindub hea sõbra russellikasvataja Kristi Vaidla ütlusest, et pairitada tuleb siis, kui sellega on tõule midagi anda. Isane peab olema parem kui emane ja järglased peaksid alati olema paremad kui vanemad.

Herta ja väike Luule

„Mul ei ole väljast ostetud koeri, kõik on enda kasvandikud ja lähen vaikselt ühe liiniga edasi. Paaritused on tehtud Soomes, ainult üks Eestis. Meil on niigi kitsas geenibaas ja mis siin salata, siin on kõik liinid kinni pairitatud. Ümberkaudsetes riikides on ikka samad liinid, aga Soomes on suhteliselt avatud uuringute tulemused ja seega sa tead, mida sa saad“, möönab jack russelli tõule pühendunud Elo.

Kutsikas peseb potti

Kutsikatele valib Elo omanikke väga hoolikalt ja nii on ta saanud endale toredad uued pereliikmed. „Meil on hea võrgustik, kõik kasvandikud käivad mul siin hoida, kõik on hea iseloomuga ja saavad hästi läbi. Kutsikaomaniku eelduseks on see, et mina pean selle inimesega sobima ja seega peab ta ka koerale sobima. Vanaemadele koera ei müü, lastele koera ei müü. Võin anda koju, kus koera armastatakse tingimusteta ja temaga ka natukene tegeletakse. Tänapäeval on asjad veidi lihtsamad – koeri võib tööle kaasa võtta jne“, räägib Elo, kelle kasvandikest üks käib näiteks presidendi kantseleis tööl.

Enda russellitega saab Elo metsas lahtiselt käia, sest ta teab täpselt kui kaugel on see piir, millal ta nad hüüdes tagasi saab. „Nad pole ju jäljekoerad, aga eks nad ikka tõmbavad ninaga.

PERSOONILUGU

Ma näen kehakeelest ära ja kutsun nad õigel ajal kokku. Kui jalutada rebaseurust mööda, siis nad kaovad sinna sisse ära küll“. Elo märgib, et tal endal jahimehe närve pole ja pigem eelistab ta oma koertele tehisurgu, aga ka seal on omad probleemid. „Tehisurg on väga tore, aga terjer ju saab aru kui ta seal paar minutit haukunud on, et rebast sealt kätte ei saa ja hakkab otsima teist teed. Ega tola loll ei ole, lähen vaatan mujalt, ma ju näen, et siit ei saa“, räägib Elo, kes on oma nutikate koertega jahikatseid tehes pead murdnud.

Luule, Kusti ja Herta

Eesti Jack Russell'i Terjerite Tõuühingus on Elo Võõsa nüüd tavaline, aga siin samas köögis sai kunagi koos Kadi Viitmaa ja Kristi Vaidlaga tehtud ühingu loomise plaan. „Me teadsime, mida me tahame ja teades selle tõu tohutut populaarsust, siis tahtsime, et me saaksime kuidagigi aretust kontrollida nii, et asi ei läheks lappama. Said paika pandud aretuse erinõuded, mis peavad olema piisavalt karmid, aga seejuures mõistlikud, et inimesed ei hakkaks paberiteta koeri tootma“, meenutab Elo ühingu tekkimise lugu.

Russellite tohutu populaarsuse fenomeniks peab Elo eelkõige „Maski“ filmi: „Kõigi nimed olid jackid ja mailod. Russell on väike koer ja inimesed arvasid, et küll nad on lihtsad ja toredad. Nüüd on see buum vist natukene tagasi tõmbunud“.

Vesteldes veterinaari ja koeraomanikuga kasutan juhust, et küsida tema arvamust steriliseerimise kohta, mis sageli mitmeti põhjendatud eriarvamusi esile toob. „Minul on kõik emased steriliseeritud. Olen seda meelt – koeral ei tule emakapõletikku, ma ei pea hakkama haiget koera löikama. Kui üks jooksu aeg on juba ära olnud, siis ei ole piimanäärme kasvajate

koha pealt enam vahet. Kui steriliseerida enne esimest jooksu, siis kasvajaid praktiliselt pole, peale esimest jooksu võib esineda 25 % ja edasi pole enam vahet. Ainult kehakaal on probleem. Samas ise nad toidukapis ei käi – peame ikka ise peeglisse vaatama, kui koer paks on. Üks kaalulangetamise toit on mul alati kodus, sest kui ema käib vahel koeri hoidmas, siis pärast on seda kohe vaja“, muigab veterinaar.

Aretuse juurde tulles on veterinaar Elo oluline sõnum see, et igal koeral ei pea olema kutsikaid ja et kasvataja ei tohiks olla kennelpime. „Ei tohi ka olla liiga kriitiline enda suhtes, aga pead oskama näha oma koerte vigu. Just tervise koha pealt ei tohi vigu duubeldada. Välimikult ei pea alati aretuskoer olema suurepärase näitusekoer, aga ta võib anda häid järglasi“, jagab Elo oma teadmisi ikka mainides, et ta peab ennast eelkõige koeraomanikuks.

Velda, KARANEST FIRST TRY VELDA

Pesakondi planeerides on Elol kindel taktika – ta ei paarita noori koeri ja ka isaseid üritab valida üsna eakaid, et vältida pärilikku katarakti, mida selles tõus on suhteliselt palju. „Minu emaste keskmine vanus on nelja alla ja üle nelja. Praegu on tegijaid nii-nii palju ja me keegi pole katarakti eest kaitstud – oleks, et üks ja üks on kaks, aga see pole nii lihtne ja see ongi aretuse võlu ja valu“, tõdeb Elo, kes ka kutsikaomanikke valib äärmise hoolikusega ja nii ei lasta põhjendamatutel pesakondadel tekkida.

„Valin omanikud, keda ma usaldan. Kui ta ostab koera, siis ei saa järglaste saamisele päris kätt ette panna. Ole ise olemas ja ära ole liiga karm, et sinust eemale hoitaks. Mina olen lepingusse kirja pannud, et soovitatavalt peetaks pesakonna planeerimisel minuga nõu“. Nüüdseks elab Elo kennelis aretatud paar koera ka kaasomandis.

Elo tavaellu kuulub igapäevane majapidamine ja peres on kasvamas 11-aastane poeg Taavet. Naise kireks on reisimine, teda võlub kaunis loodus ja rõõmu teeb sõpradega meeldivalt veedetud aeg. „Käime sõpruskonnaga sageli koos – suvel käime purjetamas ja varem olen ka laulukooris käinud, aga praegu on ajad keerulised ja lihtsalt seda kõike ei jõua“. Elo peamiseks hobiks on kujunenud koerasport agility. „Kuna koertele agility meeldib, nad viivad mind trenni ja on alati hasartsed, siis ma käin. Kui peaksin neid paluma, siis ei viitsiks. 8-aastases Hertas on seda pauku isegi liiga palju, ta on tõsine töömees, aga tütar Luule on selline „blond“. Mõlemaga teeme trenni ja võistleme ka. Hertaga on üks AG tulemus puudu A3-st ja äkki saab ta veel enne pensionile jäämist Eesti AG tšempioniks, kui omanik midagi ära ei riku“, muigab koerajuht Elo, kelle töögraafikudki tehakse koerte trennide järgi.

„Terjerid on lahedad. Ma ei võtaks endale ilmaski borderit, nad on liiga sõnakuulelikud. Kui ütled terjerile, et mine poomile ja kõrval on tunnel, siis tema võib öelda, et ma ikkagi lähen tunnelisse ja see on see, mis on väljakutse. Ta ei ole nii lõpuni sõnakuulelik, ta paneb kogu

Hertaga agility rajal Foto: Martti Vaidla

aeg omaniku proovile, vahel muidugi vihastad ka, aga just see ongi nii äge“, väljendab Elo oma jäagitut kiindumust terjeritesse.

Soovime Elole veel palju-palju nutikaid ja terveid terjereid, kes loomaarsti igapäevatoimetustesse mõnusat vürtsi lisaks.

Anne-Lii Sild

Pildid Elo Võõsa erakogust

IIRI PEHMEKARVALINE NISUTERJER SONAS KRISTOLL KING ARTUR

LTU JCH EST JCH BALT JW16 LVA JCH BALT
J CH TLN WCup17 TLN JWCup17 RUS JCH
EST CH LVA CH LTU CH BALT CH BALT
W18 C.I.B RKF CH RUS CH EST W19 TLN
WCup20

Iiri pehme karvaline nisuterjer on Eestis üsna väikesearvuliselt esindatud terjeritõug, aga Pelgurannas Tupalskajate perekonda külastades leiame selle tõu väärilise esindaja Arturi. **Jelena Tupalskaja** on aastal 2014 loonud kenneli SONAS KRISTOLL ja järgmisel aastal sündinud pesakonnast pärineb ka Artur King. Tütar **Kristiina Tupalskaja** on edukast juuniorhändlerist sirgunud innukaks händleriks, kelle käe all käib meie näituseringides 15- 20 erinevat tõugu näitusekoera. Selles peres on koht koertele leidunud juba pikemat aega.

Mis tõugu olid teie esimesed koerad ja kuidas jõudsite nisuterjerini?

J: Minul olid enne kolli ja bokser. Käisime näitustel kollisid vaatamas, aga Kristiinal oli nende suhtes allergia.

K: Vaatasime "Animal Planetit", kus parasjagu oli juttu nisuterjeritest ja sellest, et nad ei tekita allergiat. Hakkasime lähemalt huvi tundma, aga Eestis ei olnud siis pesakondi. Leidsime Venemaal ühe vana kenneli, kus oli pikalt selle tõuga tegeldud ja tekkis variant saada 6-kuune kutsikas. Nii Olli meile peaaegu 7-kuusena aastal 2012 tuligi. Ta polnud piisavalt sotsialiseeritud. Hakkasime kuulekuses käima. Siis Leelo Ratase juures näitusetrennis ja sealt läks asi edasi –

treenerid olid veel Külli Ragel, Kärt Pringas ja seejärel Sergei Tsõba. Siis oli juba selge, et mina jätkan näitustel käimist.

Sonas Kristoll Artur King on teie ainukese pesakonna kasvandik. Kuidas te just selle koera pesakonnast endale valisite?

K: Olli pesakonnas oli 7 isast kutsikat. Tema lihtsalt jäi meile. Oli selline laisk ja paksuke poiss, magas kausis ja keegi ei vaadanud teda. Aeg läks ja ta jäi viimaseks. Panime ta Narva näitusele beebiklassi kirja ja ta oli seal BIS 2 beebi. Siis juba hakati teda tahtma. Hakkasime isaga rääkima, et äkki jätaks ta endale.

J: Ta meeldis anatoomiliselt ja iseloom oli tore.

Iiri pehme karvaline nisuterjer polnud sellel ajal kuigi tuntud tõug, kas kutsikaomanikke oli raske leida?

K: Oli raske, sest inimesed ei saanud aru, mis tõug on nisuterjer. Viimased kutsikad läksid neljakuusena ära. Põhiline probleem on muidugi karvahoodus. Kuigi räägime, et on vaja väga tihti kammida ja karv heas korras hoida, lastakse nad ikkagi masinaga paljaks ja seda on kurb vaadata.

Milline oli Artur kutsikana?

K: Kui mängis kellegi teisega, siis oli selline “ok, sulle on seda mänguasja vist rohkem vaja, ma ootan natuke”. Oli hästi mõnus kutsikas, ei närinud, magas koos omanikuga ja oli väga inimese koer.

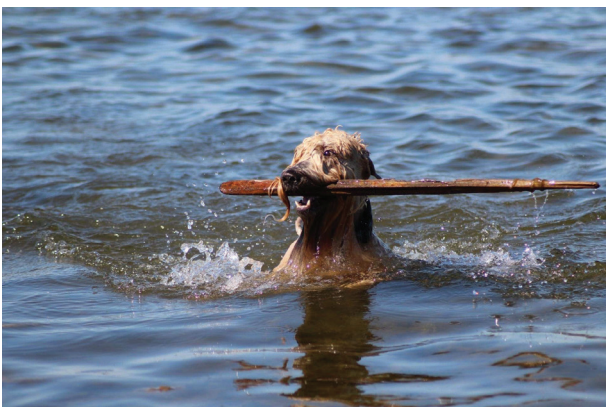
Kutsika hüüdnimi pole algselt olnud Artur vaid Tolstõi. Kuna sai temast Artur?

K: Kuni 5-kuuseni kutsusime teda Tolstõi, kuna ta lihtsalt oli paksuke. Käisime koos emaga Stroomi rannas jalutamas, lasime ta korraks lahti, tema muudkui jooksis, siis vaatasime, et koerad tulevad ja hakkasime teda hüüdma “Tolstõi, tule siia!”, aga see kõlas üle terve metsa - kõik vaatasid ja naersid. Siis mõtlesime - OK, me peame vist nime vahetama ja edasi ta oligi Artur. Oli lugu, mis meelde jäi.

Mis teeb sellest tõust hea perekoera?

J: tegelikult on see väga hea tõug, väga perelembene ja kui nad kasvavad koos laste või kassidega, siis mängivad koos ja probleeme pole. Nad on kiiresti koolitav ja temast võib saada ka tubli trikikoera, kes sõidab rulaga jne. Emotsioon on oluline.

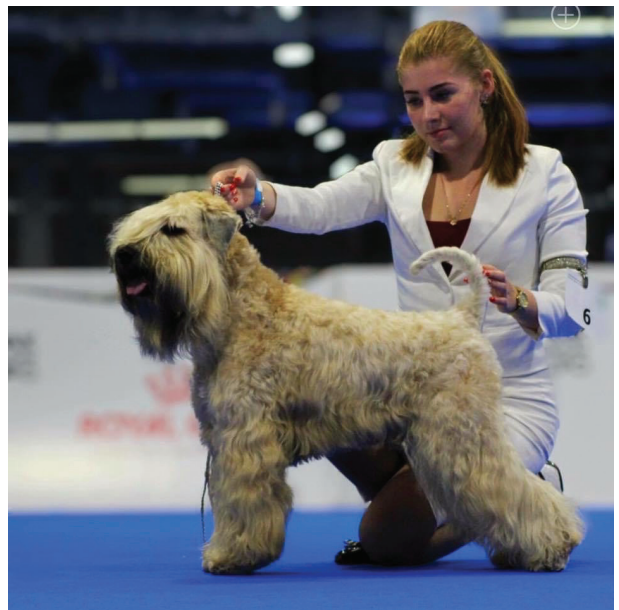
K: Kui Olli oli väike, siis temaga sai ka igasuguseid trikke tehtud. Olli käib siiani näitustel, on juba kümnene. Ta ei ole eriti näituste nautija, aga nüüd veteranina üllatab meeldivalt.

Vanasti oli nisuterjer tubli rotipüüdja ja talukoer. Kuidas te Artur Kingi praegu iseloomustate?

K: Artur on selline, et temal on elus kõik tore. Meeldib, et nad on kodus vaiksed ja tahavad inimese juures olla. Hauguvad ainult konkreetsete asjade peale nagu valvekoerad ikka.

Sonas Kristolli Arthur King on palju näitustel käinud ja tiitlite rida on üsna pikk. Millised on tema parimad saavutused näituseringis?

K: Neli aastat tagasi oli Artur Võrus näituse parim koer. Terve selle aasta jooksul võitis ta sageli rühma ja seekord siis kogu näituse – see oli nii suur üllatus. Samal aastal oli Artur ka Leedus Best In Show koer. Ta oli siis kaheaastane. Ka juuniorina oli ta poodiumikohtadel.

J: Saksamaal oleme ka käinud. Terjerite rühmanäitusel võitis Artur klassi, kus oli suur osavõtt.

King Arturil on aastal 2020 üks Eestis sündinud pesakond. Kas seal on ka silmapaistvaid koeri?

K: Üks poiss elab Leedus ja käib näitustel, Eestis käib ka üks poiss näitustel. Aga õnneks on enamus heas karvas, pole masinaga paljaks lastud.

J: Õpetasime, kuidas kammida, mis vahendeid kasutada jne. Käivad regulaarselt meil karvahoolduses.

Kas on plaane Arturit veel aretuses kasutada?

J: Paaritusi on küsitud ka välismaalt, Soomest paar korda, aga pandeemia segas.

K: Üks pesa on olnud ja mõtleme, kas veel

pesakondi plaanida, sest see pole just väga kerge tõug. Ilusast paarist tulevad ilusad järglased, aga kahju on vaadata, kui nad käivad lihtsalt õuekoertena ringi – hetkel ei paista Eestis suurt tulevikku sellel tõul.

Kuigi Kristiina südames on lisaks nisuterjerile juba ka siledakarvaline retriiver, soovime jätkusuutlikkust sellele vahvale terjeritõule – iiri pehmekarvalisele nisuterjerile.

Ajakirja toimetus

Pildid perekond Tupalskaja erakogust

Moments by NatReisman

MIKS MINU TERJER EI KÄITU NII NAGU ÜLEAEDNE RETRIIVER VÕI KÕRVALTÄNAVA KOLLI?

Sageli juhtub nii, et terjerikutsikat koju tuues loodetakse temast teha pehmeloomuline retriiver või briljantne borderkolli, kuid tasub varakult teada, et see ei ole terjerite aretuseesmärgist lähtuvalt võimalik. Tasub koguda teadmisi, kuidas oma terjerist teha parim terjer tema aretuseesmärgi arvestades ja seda tänapäeva oludele sobivaks kohandades ning realistlikke eesmärke seades.

Instinktid mõjutavad käitumist.

Kuigi kõik koerad on unikaalsed indiviidid, seovad kindlaid tõuge ühised aretuseesmärgid ja sellest lähtuvalt on nende käitumises palju ühiseid jooni. Karjakoorteks aretatud koertel on ühine omadus karjatamine, retriiveritel on omad ühised iseloomujooned ja terjerid, kes on loodud jahti pidama ja kahjureid hävitama, sarnanevad loomult rohkem omavahel, kui karjakoorte või retriiveritega.

Kui võrrelda borderkollit, kiharakarvalist retriiverit ja jack russell'i terjerit, siis tõdeme, et kõik kolm on aretatud Inglismaal ja kõik nad on põlvkondade kaupa teinud iseseisvalt tõuomast tööd. Nad kõik on kõrge valulävega füüsiliselt ja vaimselt sitked koerad, kes suudavad pikka aega keskenduda oma ülesandele.

Borderkollid suudavad rasketes tingimustes ja minimaalse inimese abiga liigutada suuri loomakarjasid ja neid peetakse koeratõugudest kõige targemateks. Retriiverid otsivad ja toovad ära jahimehe poolt lastud linde sageli jääkülmas vees töötades ning neid peetakse samuti väga tarkadeks koerteks. Jack russell'i terjer on aretatud rebasejahiks, et survestada maa alla peitunud rebast, aga terjerid on ka väga hinnatud seal, kus on vaja hävitada kahjureid. Ka nende puhul on märksõnaks tarkus.

Kõigi kolme tõu töö nõuab intellekti, füüsilist tugevust, julgust, sõltumatust ja vastupidavust, aga ka väga spetsiifilisi omadusi, mille poolest need kolm tõugu totaalselt erinevad.

Selektiivne aretus on see, mis võimaldab säilitada ja tugevdada vajalikke instinkte ja samas mittevajalikud omadused tasapisi hääbuvad.

Instinktid, mida inimene on mõjutanud saamaks erinevaid ülesandeid täitvaid koeri, pärinevad koera eellastelt. Eduka kiskja käitumisahel koosneb järgmistest lülidest: nägemine, jälitamine, jahtimine, haaramine, raputamine, tapmine, tükeldamine/tarbimine ja valvama jäämine. Seda ahelat vastavalt vajadusele muutes on saadud karjakoerad, retriiverid ja terjerid.

Eelkõige tuleb mõista, et käitumine pole tingitud ainult geneetilisest eelsoodumusest, vaid paljuski keskkonnast ja isiklikust kogemusest saadud faktoritest. Sinu terjer ei pruugi tõelist terjeri käitumist üldse välja näidata või siis ainult üksikutel juhtudel. Käitumise kujunemisel mängivad lisaks geenidele rolli paljud faktorid juba kasvataja juures viibitud ajast, omandatud kogemusest ja treeningust, mille oled ise läbi viinud (või läbi viimata jätnud) ja samuti kutsika individuaalsetest omadustest. Kuna koerad on mõtlevalolendid, siiseisaa 100-protsendiliselt loota, et nad käituvad alati nii nagu sellele tõu puhul „normaalseks“ peetakse. Vaatame nüüd põhilisi iseloomuomadusi, millega terjerit treenides võid kokku puutuda.

Südikus ja julgus

Enamasti kirjeldatakse terjereid kui julgeid, südikaid ja keevalise temperamendiga koeri. Kuna terjerite eellased olid aretatud kahjureid jahtima ja tapma, siis selles töös vaja minevat julgust ja südikust võib ka tänapäeva terjerites peidus olla ja omanikud peaksid oskama sellega arvestada. Terjer võib kiiresti ja otsustavalt reageerida kõigele, mis tundub talle ohuna ja tülilale vastasele näidata oma tulist loomust. Kuigi terjer ei lähe ise aktiivselt teise koeraga vastasseisu otsima, on nende koolitamisel oluline tähtsus viisaka käitumise saavutamine just teiste koerte juuresolekul.

Madal erutuslävi ja kõrge valu tolerant

Terjerid on kurikuulsad oma madala erutuskünnise poolest. On vähe vaja, et terjer võtaks jahiks või võitluseks tüüpilise hoiaku. Liikumine või heli, mis meenutab jahisaaki, aga mida teised koeratõud ei kuulegi, viivad terjeri erutusseisundisse, adrenaliinitase tõuseb lakke ja siis võib järgneda juba instinktidel põhinev tegutsemine.

Vana aja tööterjerid pidid hästi valu taluma, sest jahis saadi tihti vigastusi ja puudusid valuvaigistid, antibiootikumid jne. Nõrgemad isendid olid määratud hukule ja tugevamad jätkasid sugu. Terjerile oli eluliselt oluline, et omanik saaks neid igalt poolt katsuda ja avastada peidetud haavu. See tolerant on ka tänapäeval oluline, et veterinaarid ja groomerid saaksid koera vabalt käsitleda.

Tundlikkus liigutusele ja puudutusele

Meie terjerite esivanemaid kaitses elu eest võitlevate loomadega kokkupuutumisel liigutuse ja puudutuse suhtes tekkinud ohutunne, sest muidu võinuks nad kergesti vigastada või surma saada. Tänapäeva terjeritele on samuti omane kiire reaktsioon nende suunas ootamatult liikuva käe või jala peale. Seda võib tõdeda ka olukorras, kus koer tuleb kenasti kutse peale sinu juurde, aga kui sirutad käe, et võtta kaelarihmast, siis pörkub ta tagasi. Käeulatusel välja taganemine on terjerile üsna tüüpiline käitumine, mis vajab samuti spetsiaalset käsitlust.

Sõltumatus

Oma tööks vajasad terjerid rohkesti julgust ja iseseisvust, et omaniku kaasabil lokaliseerida, jahtida, jahi käigus maa alla minna, haarata või vajadusel ka tappa metsloomi. Ohtlikes olukordades pidid nad ise võtma vastu otsused ja lahendama probleemid ning sellest pärineb ka tänapäeva terjerite isepäisus. Nad on koolitatud käsku täitma, aga kui selget käsku ei tule, siis võtavad nad meeleldi vastu iseseisvaid otsuseid.

Haukumine ja muud hääled

Enamusel terjereist on tugev instinkt haukuda kõvasti ja pikalt kõige peale, mis meenutab saaki või mõjub ohuna. Samuti on nad

häälekad mängides. Kahe terjeri mängimine võib vastava kogemusega inimesele tunduda üsna hirmutav. Tööterjerite elus omas tugev hääolulist tähtsust, sest urgu minnes või kuskile vigastatult löksu jäädes oli see eluliselt oluline ja aitas jahimehel koera leida. Kuigi terjerid on loomult häälekad, on meil võimalik õppida seda kontrollima. On ebareaalne oodata, et terjeri ei hauguks aias vilksava looma peale, aiast mööduvate koerte peale või mänguhoos teise koeraga, kuid on reaalne õpetada haukumine käsu peale lõpetama.

„Raputa ja tapa“ mängustiil

Ajalooliselt olid kõige hinnatumad terjerid need, kes suutsid kiiresti ja julgelt haarata saakloomast ja paari tugeva raputusega purustada selle selja- või kaelalülid. Kuna tänapäeva terjereid enam kuigi palju töökoertena ei kasutata, on see omadus kõige paremini väljendunud nende mängudes. Terjerid tunduvad olema täidetud mänguasjade vastu halastamatud neid raputades, „tappes“ ja suure mõnuga neist sisu välja kiskudes. Mõned omanikud on sellest heitunud ja püüavad seda väga terjerlikku käitumist lõpetada.

Visadus ja nõelterav pilk

Terjerite esivanemad vajasad oma töös visadust ja võimet saagile kontsentreeruda, sest siin eksides võis kaotada elu. Kui meie tänapäeva terjer tõsiselt erutub ja adrenaliin tõuseb, läheb tal „silme eest mustaks“, ainult huviobjekt jääb ja muu maailm kaob. Tänapäeval, eriti maal elavale terjerite jaoks leidub palju situatsioone, mis võivad jahiinstinkti vallandada ja koer võib kiiresti muutuda kontrollimatuks. Seega on vajalik spetsiaalne treening, et koera tähelepanu endale fookusseerida.

Intelligentsus

On levinud arvamus, et terjerid pole väga intelligentsed, kuna neid pole just väga kerge treenida. Aga see pole sugugi tõsi ja sõltub sellest, millist intelligentsuse kategooriat vaadata. Stenly Coren jagab oma uurimuses koerte intelligentsuse erinevatesse kategooriatesse: töötamise/kuulekuse, instinktiivne ja adaptatiivne intelligentsus.

Töö ja kuulekuse intelligentsusega mõõdame koera võimet õppida käsku täitma ja see on omaniku jaoks kõige lihtsam ja tavalisem mõõdupuu, sest enamasti omanikest soovivad endale kuulekat koera, ei midagi enam. Kuna terjerid olid aretatud iseseisvalt töötavateks koerteks, siis siin jääb nende võimekus pisut alla tõugudele, kelle algupärane eesmärk oli omanikule kuuletumine. Ka terjereid on võimalik õpetada kuulekuse võistlusteks, kuid see ei tule nii loomulikult nagu mõne teise koeratõu puhul.

Instinktiivne ehk eelnevalt programmeeritud intelligentsus – see on see, mida koerad on aretatud tegema ja terjerid on siin parimad. Me ei pea neid õpetama kahjureid taga ajama, kaevama, „saaki“ raputama jne – see kõik tuleneb geneetikast ja eelnevast selektiivsest aretusest.

Adaptatiivne intelligentsus põhineb sellel, kui nutikad on koerad neile antud ülesannete lahendamiseks saavutamaks soovitud, kui loomingulised nad seejuures

on ja kui hästi nad seda lahendust tulevikus mäletavad. Ka selles kategoorias on terjerid silmapaistvad, näidates oma taiplikkust asjade kätte saamisel ja ületades seejuures tõsiselt takistusi, mis peremehele hoopis pahameelt võib valmistada. Neil koertel, keda on kutsikaeas liigselt kontrollitud ja kes pole saanud vabadust iseseisvaks mõtlemiseks ja probleemilahendusteks, on adaptatiivne intelligentsus vähem väljendunud. Üldiselt on terjerid suurepärase erinevate ülesannete lahendamisel ja neil on hämmastav võime neid lahendusi hiljem mäletada.

Koerad ei ole sündinud teadmisega, kuidas inimeste maailmas hakkama saada ja õigesti käituda. Iga omaniku kohustus on koerale need reeglid selgeks teha ja enda jaoks toimiv treeningplaan luua.

Järgneb...

Kasutatud kirjandus: Dawn Antoniak-Michell „Terrier-Centric Dog Training: From Tenacious to Tremendous“ USA

**TERJERI SILUETTIDEGA ILUSAD
KINGITUSED JA PRAKTILISED
AKSESSUAARID**

**TOIMETAME OSTUD
TURVALISELT
PAKIAUTOMAATI**

NORNA

 /NornaCatandDog

 www.osta.ee / Eesti Disain / Norna Design

SPECIFIC[®]
toit terveks eluks

Iga 6. kott kuivtoitu TASUTA

Rikkaliku kala- ja merelise tooraine sisaldusega veterinaarne kvaliteettoit sinu lemmikule. **SPECIFIC**[™] kassi- ja koeraoidud on müügil Eesti loomakliinikutes ja e-poes **www.specific.ee**

KOERTE SISEPARASIIDID

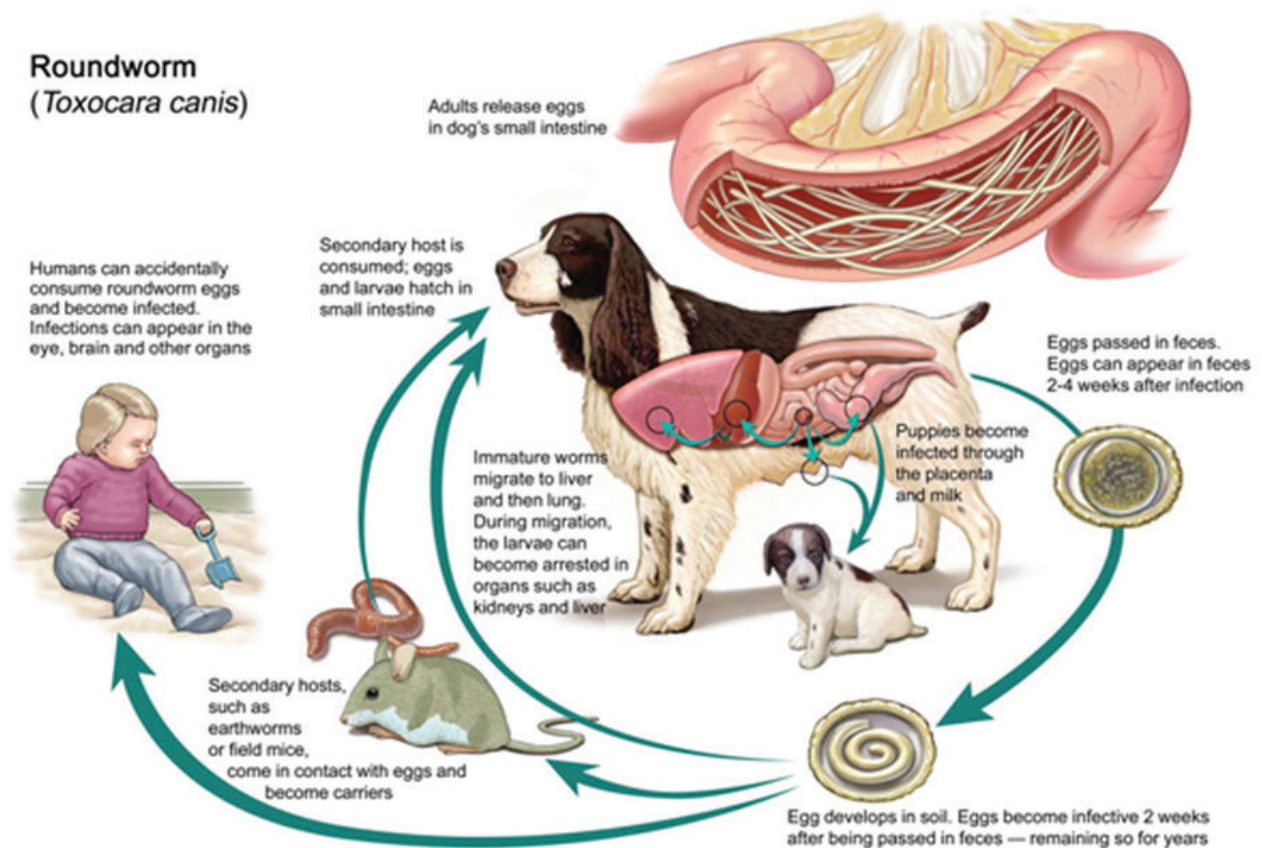
Eestis on koertel levinud terve rida siseparasiite, kellega kohtumise tõenäosus on küllalt suur. 2015. aastal avaldatud andmete põhjal saab väita, et solkmete ja teiste maapinnalt pärit materjaliga levivate siseparasiitidega on nakatunud keskmiselt 10% koertest. Uuring põhines mitmest Eesti suuremast ja väiksemast linnast kogutud koerte väljaheiteproovide analüüsil. Levinud on nii solkmed, ainuraksed siseparasiidid kui ka paelussid.

Siseparasiite on mitmeid erinevaid ja kõigi tähtsus pole samasugune, st osad neist on koerte ja kutsikate tervisele ohtlikumad kui teised, seega oleks hea neid vaenlasi pisut tundma õppida.

Solkmed

Eestis on levinud koerasolge ja kutsikasolge. Nende levikutee on sarnane: munad süüakse sisse väliskeskkonnast, seedetraktis munad kooruvad ja vastsed asuvad tegutsema. **Koerasolkme** (*Toxocara canis*) vastsed asuvad rändele organismis. Nad suudavad

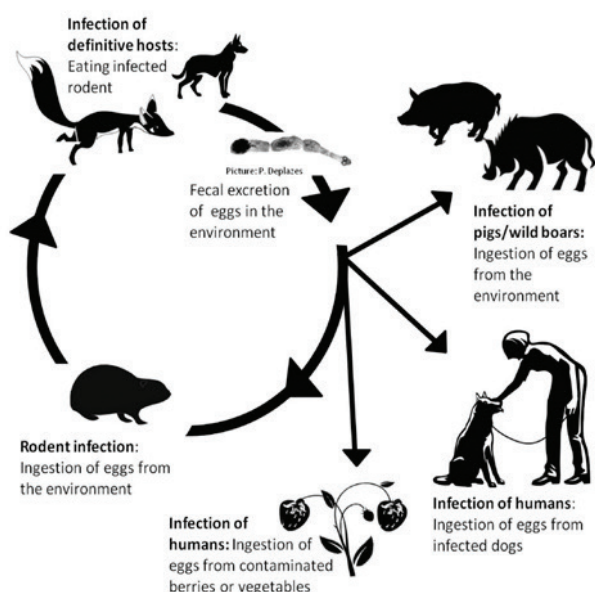
läbida peensoole seina ning liikuda vereringe kaudu maksa, kopsudesse, aga ka lihastesse ja väga hea verevarustusega kudedesse. Nii maksas kui kopsudes tekitavad nad muidugi koekahjustusi ja põletikku. Kopsudest köhitakse vastsed välja ja neelatakse uuesti alla, maksast suudavad nad mööda veresooni liikuda mujale organismi. Paljud selliselt rändele läinud solkmevastsed satuvad organismis kohtadesse, kus neil ei ole otseteed soolestikku tagasi ja sellised vastsed kapselduvad, jäädes ootele, neist saavad soikevastsed. Soikevastseid aktiveerivad näiteks tiinus ja imetamine. Koerasolkme vastsed suudavad tungida läbi platsentabarjääri lootesse ning ka piimanäärmesse, vallutades nii veel sündimata looteid või imevaid kutsikaid. Solkmevastsete ränne organismis on muuhulgas ka oht inimesele. Kui inimene neelab alla solkmemunad, siis ka meie organismis vastsed kooruvad ja püüavad rännelda. Tugeva immuunsüsteemiga inimestel see tegevus neil väga hästi välja ei tule, kuid nõrgenenud

immuunsusega inimestel ja väikestel lastel, kelle immuunsüsteem alles areneb, võib selline ränne kaasa tuua koekahjustusi. Koera soolestikus parasiteerides tekitavad ka täiskasvanud solkmed koekahjustusi, halvendavad toitainete imendumist ja kahjustavad sooleseina. Märgatav nakatumus solkmetega kahjustab immuunsüsteemi ja vähendab selle efektiivsust nakkushaigustega võitlemisel, põhjustab kasvus maha jäämist, kroonilisi seedetrakti haigusi ja muid probleeme.

Kutsikasolge (*Toxascaris leonina*) on koerasolkmele sarnane, nakatumine toimub samuti munade sisse söömisel. Kutsikasolkme vastsed ei rändle, kuid seedetrakti kahjustavad samamoodi.

Solkmed on geniaalsed ellujääjad. Solkmemunad võivad väliskeskkonnas nakatamisvõimelisena püsida väga palju aastaid, neid küll osaliselt hukkab otsene päikesevalgus, kuid UV-kiirguse eest kaitstud piisavalt niiskes keskkonnas püsivad nad ohtlikuna aastakümneid. Arvestades nende suutlikkust moodustada soikevastseid, nakatada nii sündimata looteid kui imevaid kutsikaid, siis on nende võime püsida ja levida lihtsalt imetlusväärne. Solkmete puhul on suureks probleemiks taasnakatumine, st eile ussirohtu saanud koer võib homme uued solkmemunad sisse süüa. Kerge solkmenakkus ei ole tervele täiskasvanud koerale küll üliohtlik, kuid siiski ebameeldiv.

Kutsikate puhul on aga olukord teine, solkmed kahjustavad kutsikate seedimist ja näiteks peensoole seina kahjustused jäävad eluaegseks probleemiks, rääkimata maksa ja kopsude kahjustustest. Sellest kõigest lähtuvalt on loomaarstidel üldine soovitus anda ussirohtu tiinetele koertele, kutsikatele alates 2-3 nädala vanusest iga kuu kuni kuuekuuseks saamiseni ja edasi kord kvartalis. Täiskasvanud koerte puhul sõltub ussirohu saamise vajadus pigem koerast, sest koerad on erinevad.

Solkmetel võivad olla kann. säilitusperemehed, närilised, vihmaussid jms. See tähendab, et solkmenakkust võivad koerad saada ka neid süües. Kokkuvõtteks võib öelda, et rohkem on ohustatud koerad, kellel on suurem huvi väljas kõikvõimalikku saadaolevat süüa, samas peamiselt toas elavad ja vähem väljas liikuvad koerad on vähem ohustatud.

Ravi ja profülaktika on praegusel ajal kättesaadav kõigile. Kõik Eestis müüdavad nii käsimüügi- kui retseptiravimid nõ. ussirohud on solkmete suhtes efektiivsed. Soovitaksin neid aegajalt vahetada, st mitte kasutada täpselt sama ussirohtu kogu koera elu vältel. Ka parasiidid võivad välja kujundada resistentsuse ja sellega tasub arvestada.

Paelussid

Eestis on mitmeid paelussiliike, kes invadeerivad ka koeri. Paelusside levimus ei ole väga hästi uuritud, kuid isiklik kogemus näitab, et tegelikult on teatud paelussiliigid meil probleemiks küll.

Koeraviik (*Dipylidium caninum*) on paeluss, kes levib kirpude vahendusel. Koeraviigi nakkus saadakse just kirbu katki hammustamisel, uss ise on umbes 50 cm pikkune ja elab koerte-kasside soolestikus. Kõik loomad, kellel on kirbunakkus olnud, on ka sellest paelussist ohustatud. Hea uudis on muidugi see, et valdav osa ussirohtudest sisaldab toimeainet, mis on selle paelussi vastu väga efektiivne. Minu kogemus (olles loomaarst aastast 1997) ütleb, et koeraviigi esinemissagedus on paju langenud, isegi väga palju.

Laiuss (*Diphyllbothrium latum*) on omal

ajal olnud Eestis suur probleem. Laiussi levikuks ja paljunemiseks on väga tähtis, et pärisperemeeste, ehk lihasööjate ja inimeste väljaheidet satuksid veeringlusesse. Kuna kanalisatsioon ja veeringlus üldiselt on teinud läbi suure arengu, siis on laiuss oluliselt väiksem probleem kui veel 100 aastat tagasi. Laiuss parasiteerib inimese ja lihasööjate soolestikus, kasvades peremeesorganismi suurusest sõltuvalt kuni 10 m pikkuseks. Tema keha lõpuosast erituvad pidevalt nakkusmaterjali sisaldavad lülid. Nakkuse edasiseks arenguks on vajalikud zooplanktoni vähikesed, keda meie vetes leidub piisavalt. Vähikesi söövad aga kalad, kelle nakatumisel nakatuvad ka kala toorelt söövad loomad ja inimesed.

Ehhinokokk (*Echinococcus multilocularis*)

See on parasiit, kelle vältimiseks kõik Eestist Soome sõitvad koerad peavad ussirohtu võtma. Miks? Ehhinokokk elab lihasööjate soolestikus, tekitamata seal mingit erilist tormilist reaktsiooni. Õigem oleks öelda, et ehhinokokiga nakatunud on enamasti rõõmsad ja roosad ilma eriliste haigusnähtudeta. Probleemiks on selle parasiidi paljunemine. Inimene ja paljud lihasööja on just vaheperemeesteks. Vaheperemeeste organismis moodustab ehhinokokk tsüstid siseorganites, kõhukelmel või ka nt ajus. Need tsüstid võivad kasvada peaaegu jalgpallisuuruseks. Selge, et selline asjade käik on ohtlik.

Kõõrpead

Koertel parasiteeriv kõõrpea (*Uncinaria stenocephala*) on Eestis levinud nii metsikutel koerlastel kui kodukoertel. Kõõrpeaga nakatutakse munade sisse söömisel, ussid parasiteerivad peensooles, sealt satuvad munad taas väljaheidetega väliskeskkonda. Selle ussi vastsetel on suutlikkus tungida ka naha kaudu organismi, tekitades nahaärritust. Selline nakatamisviis on siiski meie tingimustes suhteliselt harv nähtus, sest vastsed vajavad selleks pikemat hästi sooja ja niiske kliimaga perioodi. Kõõrpead võivad olla probleem koertel, kes elavad palju välitingimustes, kus maapind on saastunud ja

ussitõrjet ei tehta.

Kopsuussid

Filaroidese perekonna kopsuussid ei ole Eestis kuigi tihedalt levinud, kuid päriselt välistada nende esinemist kindlasti ei saa. Kopsuussid võivad aastaid parasiteerida koera kopsukoos, tekitades seal põletikku ja koekahjustust. Nakatunud loomad kõhivad, eriti just pikema füüsilise koormuse ajal, kuid kerge nakkus võib pikka aega märkamatuks jääda. Nakatutakse haige looma väljaheidete söömisel, võimalik on ka ninakaudne nakatumine ja nakatunud emasloom võib nakatada kutsikaid.

Kõik see võib tunduda keeruline, kuid koeraomanikele hea uudis on see, et valdav enamik saada olevaid ussirohtusid on efektiivsed kõigi seni kirjeldatud parasiitide vastu. Erandiks on siin kopsuuss, kelle kahtluse korral kindlasti konsulteerida oma loomaarstiga sobiva ravimi leidmiseks.

Ainuraksed

Ainuraksetest siseparasiitidest on Eestis küllaltki laialdaselt levinud giardiad. Giardiad võib leida sageli, kuid mitte alati nad ei põhjusta haigestumist, samas võib nende nakkus tekitada väga ebameeldivaid kõhulahtisuse hoogusid. Kui koer on hädas ebamäärasel põhjusel tekkivate korduvate kõhulahtisustega, võiks giardiate esinemist kontrollida, see on rooja uuringu abil täiesti võimalik tuvastada ja spetsiaalse antibiootikumiga ravida.

Loomaarst Janne Orro

- + Vaksineerimine, kiipimine
- + Pehme kude kirurgia: kasvaja eemaldus, steriliseerimine, kastreerimine ja muu vajalik
- + Sisehaiguste diagnostika ja ravi
- + Nahahaiguste diagnostika ja ravi
- + Toitumisharjumuste ja kaalujälgimine
- + Seemendus, paarituse, tiinuse ja poegimise-alane nõustamine, sh progesterooni uuringud kliinikus kohapeal kui ka TÜ Ühendlaboris, UH-uuring tiinuse diagnoosimiseks, vajadusel keisrilõikus
- + Geeniuuringud ja nende alane nõustamine
- + Röntgenpildistus, sh ametlikeks düsplasiauuringuteks
- + Hambakivi eemaldus ja lihtsamad hambaprotseduurid
- + Silmaarst eelneval kokkuleppel, sh ametlikud silma- ja põlveuuringud
- + Üldanesteesia inhalatsioonimeetodil (hingamisaparaadi ja -toruga)
- + Loomasõbralikud inimesed

*Mõistuse ja südamega
alates 2007*

UNISTUSTE PÕHJAMAADE REIS

Koerainimestega on tihti see lugu, et reisitakse palju ja kaugele, aga mõnikord peale maanteede ja näituseplatside eriti midagi muud ei näegi. Meil õnnestus 2009. aastal panna kokku ammu unistatud Põhjamaade puhkuse-näitusereis, kus laupäeval näitasime koeri Rootsis, pühapäeval juba Norras ning järgmisel nädalavahetusel kahel näitusel Taanis. Näituste vaheline nädal oli plaanitud loodusretkedeks Norras ja Taanis.

Reisiks ettevalmistamist oli palju: kolme koera registreerimine näitustele; laevapiletid Tallinn-Helsinki, Turu-Stockholm ja Norra-Taani vahel ning tagasiteel Stockholm-Tallinn; hotell Taanis ja võimalikud majutuskohad Norras; rendiauto, marsruudid igas riigis, teemaksude info kogumine ja veel palju-palju muud. Aga nagu räägitakse, et silm kardab, aga käed teevad, seega asusime 5. juunil koos kahe skye ja ühe musta terjeriga teele.

Rootsi skye-sõbrad olid meid nähes meeldivalt üllatunud ning kandsid meie eest peremehelikult hoolt, aidates tutvuda Rootsi näituse eeskirjadega ning kostitades snäkkidega. Esimese näituse tulemused: 2 Rootsi tšempioni (üks oli küll tingimuslik, sest must terjer pidi Rootsi CH kinnitamiseks sooritama töökatsed, mida meie koeral tol ajal ei olnud).

Kohe peale näitust tänasime oma Rootsi sõpru ning võtsime suuna Norra poole. Peale kuuetunnist sõitu jõudsimegi Drammenisse, kus pühapäeval pidi olema näitus. Esimene tutvus Norra tasuliste teedega oli pisut ebaõnnestunud – tee ääres oli teemaksu aparaat, mis keeldus kõigist meie viiest pangakaardist, seega sõitsime edasi „jänest“.

Ka Norra sõbrad olid meid nähes rõõmsad ning pakkusid igakülgselt abi. Norra näituse tulemusena said kõik meie kolm koera Norra tšempioniteks, seega saime näitust, vaatamata paduvihmale lõppvõistluste ajal, igati õnnestunuks pidada.

Kuna ees ootas terve nädal loodusretki ning kiiret kuhugi ei olnud, siis võtsime ööseks väikese kempingu, et peale näitusi kosuda ja riideid kuivatada. Koertel oli ka hea meel, et näitused said korraks läbi ja võis joosta, kus iganes ning ei pidanud muretsema kasuka pärast!

Norra vaatamisväärtustega tutvumiseks valisime Oslost üle mäestiku läänerannikule viiva tee koos lühikeste kõrvalepõigetega. Esimeseks sihtpunktiks oli endise koobaltikaevanduse külastamine, kus 19. sajandil üle 2000 inimese kaevasadmaaki, millest tehtis inistvärvipigmenti. Järgmiseks kohaks oli aga hõbedakaevandus, kus proovisime saada maagist hõbeterasid.

REISILUGU

Ei jäänud külastamata ka Norra kõrgeim Heddali püstpalkkirik, mis on ehitatud 13. sajandil ja vaatamata kõrgusele 29 meetrit on see ehitatud ilma ühegi naelata!

Ülejäänud päeva lihtsalt sõitsime ja nautisime Norra imeilusat loodust. Praktiliselt igal kilomeetril olid kas ühel või teisel pool ilusad vaated ning neid võinuks lõputult pildistada, samas oli vaja ikka edasi ka liikuda. Mingil hetkel jõudsime kohta, kus vaatamata juunikuule oli lumi maas!

Esimese „puhkuse“ päeva õhtut kaunistas Latefossi paariskosk, kus vesi langeb 165 m kõrguselt.

Valgete ööde tõttu ei taibanudki, et sisutihe päev on muutumas ööks, aga meil polnud veel ööbimispaika! Õnneks oli selles piirkonnas palju kämpinguid, kuid kahes vastati, et neil vabu maju pole, kolmandas öeldi, et ei saa vastu võtta koerte pärast. Õnneks tuli meelde üks teeviit, mille kohaselt pidi seal olema veel üks kämping. Kohale jõudes avastasime, et administratsioon

on kinni (mis on väga loogiline kell 12 öösel) ning juba mõtlesime, et peame autos ööbima, kui avastasime fonoluku. Unine hääl tervitas meid ning pakkus sissesõidu juures oleva suure maja hinnaga, mida olime eelmisel ööl maksnud pisikese maja eest! Nii saimegi endale üheks ööks korraliku lossi, kus kõrghooajal majutatakse 14 inimest.

Hommikul avanes meile fantastiline vaade mägedele, mida kuidagi ei saanud jätta jäädvustamata.

Teisipäeva tippsündmuseks oli planeeritud Prekestolen ehk Kantsikalju külastamine, kuid enne seda nautisime veel Norra mägiseid vaateid ning imetlesime fjordi läbipaistvat vett.

Prekestoleneni jõudmiseks tuleb parklast läbida umbes 4 km kivist teed, mis tõuseb kokku 350 meetri võrra. Aga teekonna lõpus avanev vaatepilt oli seda väärt! Natuke üle 600 m veepinnast asuv kalju pakkus nõiduslikku vaadet fjordile ning vastas olevatele mägedele!

Peale Prekestolenit võtsime suuna Norra lõunapoolsele rannikule, sest järgmisel õhtul

ootas meid praamireis Taani. Kui seni oli meie tee peamiselt ülesmäge, siis viimased poolteist päeva sõitsime praktiliselt kogu aeg allamäge kuni jõudsimeni enam-vähem merepinnani. Edasi jätkus sõit läbi mägede tunnelide kasutades. Mõnikord ootas tunnelist väljudes meid ees sild, mis viis üle fjordi otse teise tunnelisse.

Taani jõudsimeni kolmapäeva hilisõhtul ning ees ootas pooleteistpäevane seiklus. Kui Norra teekonna planeerimisel pidime kogu aeg meeles pidama, et meil on aeg piiratud ning kõike me kahjuks vaadata ei saa, siis Taanis pidime otsima kohti, millega sisustada oma reisi. Ja juhtuski nii, et nende päevade jooksul külastasime okeanaariumi ning kahte loomaaeda.

Aalborgi loomaaed oli Tallinna loomaaia suhteliselt sarnane, kui mitte arvestada, et loomad polnud puurides või aedikutes, vaid neil olid avarad platsid, mis olid pealtvaatajatest eraldatud kraavi või paksu klaasiga. Hoopiski teistsuguseks osutus aga Givskudi loomaaed, mis pakkus safari sõitu loomade keskel! Osa alast oli küll traditsiooniline, aga olid ka alad kus oli võimalik sõita antilopide, sebrade ja kaelkirjakute vahel ja tugevama närvidega inimesed said sõita ka lõvide territooriumil.

Kuigi oli möödunud kõigest 5 päeva, oli tunne, et oleme reisel olnud vähemalt 2 nädalat - nii palju elamusi oli selle lühikese aja jooksul saadud.

Reede õhtul said koerad uueks näituseks ette valmistatud ning laupäeva hommikul läksid uuesti ringi. Taanis ootas meid konkurents mitte ainult skyede ringis, vaid ka musta terjerite omas, seega oli võit veelgi magusam. Kahe päeva kokkuvõtteks lisandus veel 3 Taani tšempiontiitlit.

Näitused olid läbi ning kahjuks pidime hakkama kodu poole sõitma. Võtsime suuna Rootsi poole, aga enne Taanist lahkumist keerasime ikka korra Kopenhaagenisse ning alles peale seda sõitsime Sundi sillale, mis ühendab Taanit ja Rootsit.

Viimased sadakonnad kilomeetrit kulgesid juba koju jõudmise ootuses, kuid Stockholmi sadamas praami oodates tekkis soov selline reis kunagi uuesti ette võtta!

Mihhail Knut

Pildid autori erakogust

KLIKKERTREENINGU JÄRGMISED SAMMUD

Siin pildil on Henna ninaga puudutamas pulga otsas olevat punast targetit.

Ajakirja eelmises numbris tegime põgusalt tutvust klikkertreeningu põhimõtetega. Olgu kindluse mõttes üle korratud, et klikker on siin vaid abivahend, mis annab treenitavale täpselt märku soovitud käitumisest ning mis tähendab alati preemia saabumist. Klikkiv hääl, mida teeb klikkeriks nimetatav vidin, on märgistaja ning selle asemel võib kasutada ükskõik millist lühidat ja võimalikult ühetaolist heli. Kurtide koerte puhul kasutatakse klikkeri asemel ka näiteks valgusmarkereid või puudutust.

Seekordses artiklis üritame avada klikkertreeningu eeliseid ja anda mõne mõtte, kuidas neid eeliseid treeningul rakendada. Klikkerit võidakse kasutada soovitatav käitumist peibutades või õiget hetke tabades, kuid laia kasutust pakub mitmesuguste sihtmärkide katsumise õpetamine. Just sellest täna kirjutamegi.

Üks koeratreeningu olulisi abivahendeid on targetid, eesti keeli sihtmärgid. Treenitavale loomale, olgu selleks siis koer, kass või elevant, õpetatakse sihtmärgi puudutamist ninaga, käpaga või ükskõik millise kehaosaga. Targetite puudutamise oskus avab treenimisel täiesti uue universumi – õpetada võib ükskõik millist

trikki, mis eeldab millegi puudutamist, aga ka trikki, mis eeldab eriskummalisi käpaliigutusi, peapöördeid jne. Sahtlite ja uste sulgemine, tulede lülitamine või käppade ristamine on kõik targetitega lihtsalt õpetatavad trikid. Lisaks trikitamisele on targeti puudutamise oskus ka praktiline abivahend mitmesugustes igapäevastes toimingutes. Eriti mugavaks teeb targetiõppe see, et igal koeratreenijal on alati kaasas vähemalt üks target, ta enda keha – käed-jalad-pea jne. Käe kui targeti puudutamise saab koera „transportida“, näiteks keerulises keskkonnas tähelepanu targetil hoides sealt ära liikuda. Käetargetit kasutatakse ka mitmesuguste tehniliste harjutuste õpetamisel, olgu selleks siis kõrvalkõnd või võimlemine.

Olles kord treenitavale selgeks teinud, et ninaga, käpaga, ka küljega, peaga jne sihtmärgi puudutamine on lõbus ja talle tulutoov tegevus, oled endale hankinud väga tõhusa treeningute abivahendi.

Siin pildil demonstreerib Rufus samaaegselt nii jalatargeti kui ninatargeti kasutamist. Ninatargeti puudutuse kaudu saavutasime selles konkreetses harjutuses paigalpüsimise, et Rufus peatuks just selles asendis.

Sihtmärgi puudutamise õpetamist tuleks alustada treeningplaanist, mis aitab meid järjel hoida, sest oleme läbi mõelnud millise sihtmärgi valime, mida sellega edasi tahame saavutada, mis on võimalikud stsenaariumid jmt. Üks üsnagi universaalne põhimõte on, et ükskõik millise objekti koera nina ette pistes on suhteliselt suur tõenäosus, et ta asub seda uudistama. Pakkudes

sihtmärki pea kõrgusel on suurem tõenäosus, et koer liigub selle poole ninaga. Pakkudes sama sihtmärki aga maas või maa lähedal, on suurem tõenäosus, et lisaks ninale liiguvad sihtmärgi suunas ka käpad. Sõltumata sellest, millise kehaosaga sihtmärgi puudutamist oled otsustanud õpetada on protsessi põhimõtted samad. Kui treenid sihtmärgiga esimest korda, tasub võtta suurem sihtmärk. Teeme protsessi läbi ninatargeti näitel. Võta koer, maiused, sihtmärk ja klikker ning alustame.

Samm 1: aseta sihtmärk – näiteks karbi kaas - koerale üsna lähedale. Nii lähedale, et sihtmärki on pea võimatu vältida, kuid siiski mitte vastu koera. Kliki ja premeeri juba siis, kui koer sihtmärgi suunas vaatab. Nagu öeldud, vaatamise tõenäosus on üsna suur, kuid ära lase seda hetke käest! Kui koer on objekti juba „ära vaadanud“ ja oled selle klikkimata-premeerimata jätnud, suureneb tõenäosus, et ta vaatab mujale, kasvõi sulle otsa. Kui see peaks juhtuma, aitab sind tavaliselt edasi sihtmärgi liigutamine. Kliki ja premeeri sihtmärgi vaatamist nii mitu korda kui vaja, kuni tunnetad, et koer vaatab sihtmärgi suunas sihilikult.

Samm 2: tõstame kriteeriumit ja ootame, et koer mitte üksnes ei vaata sihtmärgi poole, vaid ka liigub selle suunas. Kliki ja premeeri seda liikumist. Kui koer ei tee kohe selget liigutust sihtmärgi suunas, siis piisab ka miniatuurset ja juhuslikust pealiigutusest. Korda seda sammu nii kaua kuni oled jõudnud selleni, et koer liigutab ennast teadlikult sihtmärgi suunas.

Samm 3: tõstame kriteeriumit veelgi ja klikime-premeerime siis, kui koera nina puudutab kasvõi põgusalt sihtmärki. Korda seda sammu nii kaua kuni tunnetad, et koer on aru saanud, et kriteeriumiks on sihtmärgi puudutus.

Samm 4: kui oled jõudnud selleni, et koer puudutab sihtmärki, siis asu seda tugevdama ja üldistama. Liiguta sihtmärki, alguses mõõdukalt ja edu puhul üha rohkem, et koer peaks sihtmärgi puudutamiseks sellele järgnema. See kinnistab arusaama sihtmärgist.

Samm 5: puudutuse tugevuse ja kestvuse saavutamine võib osutuda suureks väljakutseks. Lase koeral sihtmärki puudutada, kuid ära kliki kohe, vaid murdosa sekundi pärast, kuid samas

mitte siis, kui koer nina sihtmärgilt eemaldab. See tähendab suure tõenäosusega, et mõned puudutused jäävad klikkimata. Treenerile on see osa kõige suuremat väljakutset pakkuv, sest pikemat puudutust oodates võib klikkimine tihtipeale sattuda hetkele, mil koera nina juba sihtmärgist eemaldub. Kui see peaks juhtuma, ära heitu ja mine kriteeriumiga samm-paar lihtsamaks – kliki taas vaid sihtmärgi suunas liikumist ja/või liiguta sihtmärki sel ajal kui koer selle suunas liigub. Harjutades saab meistriks igaüks! Selle sammu lõpuks võid öelda, et oled koerale ninatargeti selgeks õpetanud ning võid asuda sellele põnevat rakendust leidma.

Ülaloleval pildil demonstreerib Rufus ninatargeti kaudu omandatud oskust koon entusiastlikult tavalisse plasttopsi suruda. Sellise triki õpetamisel alusta suurema anumaga, soovitatavalt ei ole sellel teravaid servi ega ebameeldivaid lõhnu. Meeldivad lõhnad võivad koera nina küll otse topsi viia, kuid see ei pruugi (kuigi võib!) viia teadvustatud käitumiseni. Alustuseks keera koera poole topsi põhi ning kliki-premeeri selle puudutamist. Kui koer on selle selgeks saanud, keera tops sujuvalt teistpidi, avaga koera poole. Treenitavale on lihtsam, kui tops on nii lai, et selle küljed esialgu koonu ei puuduta. Kui ninaga topsipõhja puudutamise liigutus on suurema topsiga selge, vaheta tops (vajadusel järkjärgult) väiksema vastu. Sellise toreda triki õppimisega oled lõbusalt ja positiivselt õpetanud koerale suukorvi pähe panemise esimese sammu!

Head treenimist!

KENNEL STARS RONDEL – BEDLINGTONI TERJERID

Kohtudes bedlingtoni terjeriga võrdlevad kõik teda eelkõige lokkis lambaga. Välimuselt väike ja naljakas „kaisukas“, mõjub see terjeritõugude esindaja paeluvalt ja eksootiliselt. Näiliselt leebe „lambanaha“ all varitseb aga hoopis tõeline lõvi süda. Nagu kõik terjerid, on ka bedlingtonid ennastsalgavalt julged, lapselikult rõõmsameelsed, väsimatud nagu laetud patareid, positiivsed ja inimesele pühendunud.

See tõug sobib ka algajale koeraomanikule. Koos

selle tõuga sukeldute te muretusse ja rõõmsasse lapsepõlve täis mängu ja seiklusi. Sellest koerast võib ka lapsele hea kaaslane saada. Bedlington on kerge pidada linnakorterites ja samuti on neid kerge koolitada. Lähtuvalt nende loomupärasest uudishimust ja heast õppimisvõimest omandavad nad käsklused kiiresti.

Bedlingtoni terjeri ajalugu on tutvustatud ajakirjas „Meie Terjerid“ 10 numbris. Tõug pärineb Inglismaa-Šotimaa piiri lähistel paiknevast Northumberlandist. Algne bedlingtoni terjer oli peamiselt saarma-, mägra ja teiste uruloomade jahis kasutatud tugev tööloom. Teda kasutati ka võidujooksudel ning aretuses kasutati nii saarmakoeri, whippeteid kui dandie dinmonti terjerit. 19. sajandil viis näituste kasvav populaarsus selleni, et bedlingtoni terjeritest polnud huvitatud mitte ainult jahimehed, vaid hakati aretama rohkem „näitusekoeri“. Sellega seoses muutus nende välimik rafineeritumaks ja iseloom leebemaks. Inglismaa Kennelklubi tunnustas tõugu 1873 aastal.

1992 aastal polnud meil veel interneti ja kogu informatsioon pärines raamatutest, ajakirjadest ja ajalehtedest. Nähes esimesi pilte bedlingtoni terjeritest, sütitas see tõug mind koheselt. Algasid otsingud. Aastal 1994 ilmus minu esimene bedlington - Zainu tõin ma Venemaalt. Sellest koerast sai alguse armastus nende „lambukeste“ vastu. Kuna neid koeri sellel ajal siin kellelgi ei olnud, tuli ise õppida õigesti karvahooldust tegema, et koerad tõule väärilised välja näeksid. Aastal 2005 tõin Sankt-Peterburgist veel ühe suurepärase tüdruku ja juba aastal 2006 sai Basja Poolas juunior maailmavõitja tiitli. Temast saigi alguse bedlingtoni terjerite aretus Eestis. 2009 aastal registreeriti kennel Stars Rondal ametlikult ja areng jätkus.

Kõik paaritused on meie kennelis ette planeeritud ja paarid on väga hoolikalt valitud. Selle tulemusena saame me hea kvaliteedi ja tugeva tervisega järglasi.

Meie kasvandikud on võimelised ka suurtel rahvusvahelistel näitustel konkurentsi pakkuma. Stars Rondali kasvandikud elavad maailma erinevates paigus: Lätis, Leedus, Ukrainas, Venemaal, Soomes, Šveitsis, Inglismaal, Kanadas, Küprosel... Kahjuks on pisut raske jälgida, kuidas meie järglaste karjäär välismaal edeneb. Ise olen kasvatanud 8 rahvusvahelist tšempionit, 2 Euroopa tšempionit, meie koerad on selliste riikide tšempionid nagu Horvaatia, Soome, Venemaa, Valgevene, Leedu, Läti, Norra, Filipiinid, Montenegro, Ungari, Tšehhi, Sloveenia, Poola, Moldaavia... Aastal 2017 sai minu bedlington tiitli „Aasta parim juunior“.

Kui teile pakub see tõug huvi, siis pöörduge ja võite meie kennelist leida endale lõbusa, ustava ja pühendunud sõbra.

Natalja Kaljumäe

<https://Bedlington.eu/>

Tõlkinud ajakirja toimetus

Pildid Natalja Kaljumäe erakogust

**SÜNDINUD
ARMASTUSEST.**

**LOODUD
SÜDAMEGA.**

**VALMISTATUD
UUS-MEREMAAL.**

**96% LIHA JA ORGANEID
ÕHU KÄES KUIVATATUD**

WWW.ZIWI.EE

Mypet Pirita
Rummu tee 4
(Pirita Selver) Tallinn
E-R 10:00-21:00
L-P 10:00-20:00

UUS! Mypet Balti jaama turg
Kopli 1 Tallinn
E-R 9:00-19:00
L-P 9:00-18:00

HARVAESINEV NAGU PANDA – SEE ON GLEN OF IMAALI TERJER

Tiina Assinen ja "Maailmavõitja 2021" tiitliga Gleann Postman Pat

Ühendkuningriigis on tehtud harvaesinevate tõugude statistikat ja glen of imaali terjer on seal üks harvemini esinevaid tõuge. Samasugune olukord valitseb ka teistes riikides. Kogu maailmas on seda tõugu koeri mitte rohkem kui 2000 – 3000 isendit.

Mõned kasvatajad on teinud tublisti tööd tõu geenibaasi laiendamiseks, aga sellest

pingutusest ilmselt ei piisa ja varsti peab hakkama teisi tõuge siia juurde segama. Selline on glennide tulevik.

Eelmise sajandi keskpaigas Iiri Glen Of Imaali Terjeri klubi sekretär olnud Frank Fallon kirjutas kahest kriitilisest perioodist selle tõu ajaloo. Esimene viitab aastatele vahetult peale glen of imaali terjeri tunnustamist Iiri Kennelklubi poolt. Maureen Holmes'il oli suurem roll kanda pehme karvalise nisuterjeri ajaloo ja see tõug sai tunnustatud mõned aastad hiljem, 1938 aastal. Dan O'Donoghue'l oli glennide ajaloo ikooniline tähendus.

Foto pärineb internetist

Räägime ühe paljudest glen of imaali terjeri saamislugudest. Selle loo on kirjutanud 1950datel Frank Fallon ja see on avaldatud Hollandi kasvatajate Suzanne Bagaya ja Jean Beetsi kirjutatud tõu monograafias.

TÕUTUTVUSTUS

”Varajastel aegadel pärinesid glen of imaali ja pehme karvaline nisuterjer samadest pesakondadest. Maureen Holmes registreeris kõrgejalgsed kutsikad pehme karvalisteks nisuterjeriteks ja Dan O’Donoghue registreeris madalajalgsed glen of imaali terjeriteks.

Fearless Dan`i (toim.: F. Fallonile kuulunud väga populaarne aretusisane) isa kutsuti Tinahely Lad`iks – too oli osaliselt vana iiri terjer ja osaliselt staffordshire`i bullterjer. Fearless Dan`i ema oli kõrgejalgne pehme karvaline nisuterjer, kuid osaliselt ka kerry blue terjer ja valge bullterjer. Tinahely Lad oli pikk, madal ja jõulise kehaehitusega isane, kellel oli punane lühikarvaline karm kasukas. See emane (toim.: Fearless Dan`i ema) tõi ilmale ka mitmeid pehme karvalise nisuterjeri pesakondi sõltuvalt sellest, kellega teda paaritati.

Vanadel aegadel sai koera registrisse kanda ainult peale Iiri Kennelklubi liikme poolt tehtud ülevaatus, kui koer vastas Dan O’Donoghue poolt kehtestatud standardile”.

Veel mitmete põlvkondade pärast võis ette tulla palju tugevamate peadega koeri kui

glen of imaali terjeri standardis ette nähtud oli, samuti võis ette tulla kõrgejalgsed glenne. Glennidel võib esineda palju erineva kvaliteediga karvatüüpe, mis ilmselt pärinevad erinevatelt tõugudelt – väga karm punane kasukas iiri terjerilt, pehmem nisukarva kasukas nisuterjerilt jne. Nii said glennid oma alguse. Peale teist maailmasõda oli alles ainult 8 – 12 glenni, kellest algaski uuesti selle tõu areng. Need koerad on tänapäeva glennide sugupuude alguses.

Glen on keskmiselt terve tõug ja neil ei esine kuigi palju pärilikke haigusi. Kõige suuremaks probleemiks on struktuur. Neil esineb kondroplasiat, mille tulemuseks on nõrgad ja kõverad esijalad. Samuti pole neil puusad kõige paremas korras. Glen on bull-tüüpi terjer, mis annab struktuuris raskuse esijalgade ja samas põhjustab probleeme. Esijalgade kasvuprobleemid on glennidel sügavalt pärilikud, sest varastel aegadel mehed Irimaal tahtsidki saada kõveraid jalgu, mõtlemata sellele, mis saab tulevikus. Nüüd peame meie töötama nagu hullud selle nimel, et saada sirgemaid ja tervemaid

esiosasid.

Suuremad glenne kasvatavad maad on Soome, USA ja UK. Suurim keskmine pesakondade arv on USA-s ja seejärel Suurbritannias. Soomes sünnib 10-12 pesakonda aastas. Meil (toim.: Soomes) on 5-6 aktiivset kasvatajat, kes annavad parima, et saada nii terveid glenne kui võimalik ja sama teevad kasvatajad USA-s. Teised riigid pole testimisest huvitatud, testitakse ainult silmi.

Soomes on glennide kvaliteet väga hea, kuna oleme aastaid teinud tublisti koostööd teiste riikide kasvatajatega ja eksportinud oma kasvandikke.

Oma loomult on glen ehtne terjer. Aktiivne ja ergas glen of imaal on töötades tüüpiliselt vaikne. Temperamendilt on glen mänguline, elav ja vajadusel näitab üles suurt vaprust. Lastele on ta mõnus kaaslane,

aga suuremasse koortekarja hästi ei sobi.

Glen on aretatud mäkrade jahiks, aga reaalselt on mägra- ja rebasejahis neid kasutatud ainult Iirimaal. Soomes pole glennidega võimalik jahil käia ja nii on nad põhiliselt ikka seltsikoerad.

Loo autor on glen of imaali terjerite pikaajaline kasvataja Tiina Assinen Soomest. Ta on kasvatanud kennelnimega Gleann peaaegu 60 Soome tšempionit ja 30 rahvusvahelist tšempionit. Tiina on olnud aktiivne Soome Glen Of Imaali Terjeri klubi liige, klubi esimees üle 10 aasta ja töötanud aktiivselt tõu tervise valdkonnas.

Tõlkinud ajakirja toimetus

Pildid Tiina Assineni erakogust

Kennel Gleann: Tiina Assinen ja Gleann Postman Pat, Riikka Halinen ja Gleann Queenie is a Sweetie, Kristiina Annila ja Gleann Muffin Man, Heidi Piittinen ja Gleann Una Noonan

VÄLJASPOOL SUURBRITANNIAT JA IIRIMAAD

ARETATUD TERJERID, I OSA

Senistes terjeriajaloo artiklites oleme tutvustanud terjereid, kes sündisid Inglismaal, Iirimaa, Šotimaal. Nüüd pöörame pilgu Suurbritanniast eemale ja vaatame, millised terjerid sündisid mujal maailmas. Täna vaatame neid tõuge, kelle nimetuses on sõna „terjer“ ja keda loetakse kas FCI või muu organisatsiooni süstemaatika järgi terjerite gruppi kuuluvaks.

Üks terjeripere sitkemaid esindajaid on Saksamaal sündinud **saksa jahiterjer** – deutscher jagdterrier. Saksa jahiterjer sündis aretajate kindlast soovist keskenduda terjerite tööomadustele. Tõule pandi alus kahe maailmasõja vahelisel ajal, mil kogenud jahimehed Rudolf Frieß, Walter Zangenberg ja Carl-Erich Grünwald otsustasid luua uue jahikoera, kes oleks just nende kodumaale omane. Legendi kohaselt said mehed Berliini loomaia direktor Lutz Heck'ilt neli musta terjerikutsikat - Werwolf, Rauhgraf, Morla ja Nigra, kes olevat olnud foksterjeri järglased. Just neile hakatigi uut tõugu üles ehitama. Aretuse aluskoerad ei olevat aga olnud kuigi heade jahiomadustega, mistõttu lisati aretusse andekaid foksterjereid. Tõu aretuses kasutati ka vanu inglise terjereid ja welshi terjereid. Aretusprogramm töötati välja Saksa põhjalikkusega - välja valiti koeri vaid nende jahiomaduste järgi ning rangelt järgiti ka soovitud värvi edasiandmist. Tulemuseks oli erakordselt andekas jahikoer, visa ja veelembeline, alati võitlusvalmis ja jahis mitmekülselt kasutatav uus terjeritõug. Peale Teist Maailmasõda oli saksa jahiterjeri olukord väga halb, säilinud oli vaid mõnikümmend isendit. Suurte pingutustega õnnestus populatsioon siiski taastada. Jahiomadustele keskenduv aretustöö jätkub ka kaasajal ning saksa jahiterjereid peetakse foksterjerite kõrval parimateks jahiterjeriteks. Meie ajakirja 2. numbri kaanestaar oli saksa jahiterjer Miisu, oma tõu esmaklassiline esindaja. FCI tunnustas saksa jahiterjerit tõuna 1968 aastal.

Saksa jahiterjerite esinemad Werwolf, Rauhgraf ja Ali von Zangenberg.

Allikas: <https://www.k9uominiecani.com/n26-maggio-giugno-2021/il-deutscher-jadterrier-parte-seconda/>

Saksa jahiterjerid Ärtu ja Nirgi, foto Eesti Terjeriühing

Üsna omapärane on Kesk-Euroopast pärit **tšehhi terjeri** - Český teriér - sünnilugu. Tšehhi terjerid sündisid vaid ühe inimese ettekujutuse ja sihikindla tegutsemise tulemusel. František Horak olevat väidetavalt juba lapsena soovinud aretustööga tegeleda ning tema vanemad lubasid tal juba 9-aastaselt hakata koerakasvatusega tõsisemalt tegelema. Noore mehena olla ta kord näinud ajakirjas šoti terjeri pilti ning mõne aasta pärast sai neist ühe ka endale. Selle šotlasega olevat hr Horak jahil käinud ning asutanud ka šoti terjerite aretusega tegeleva kenneli. Umbes 1934 aastal tutvus Horak sealyhami terjerite kasvataja hr. Cervenka'ga, kellega koos asuti unistama

uuest jahitõust, kes oleks midagi sealyhami ja šotlase vahepealset. Uus tõug pidi saama heaks jahikoeraks, olema valmis jälge ajades töötama koos teiste koertega ning samas olema piisavalt väike, et mahtuda urgudesse, mille jaoks sealyhamid ja šotlased olid liiga suured. Lisaks headele jahiomadustele soovisid nad, et uus tõug oleks suurepärase kuulekas ja hell kodukoer. Horaki sõber Cervenka hukkus teises maailmasõjas. Peale karmide sõjaaastate üleelamist asus Horak taas aretusele mõtlema. Esimene vajalik paaritus toimus 1949 aastal, seda aastat loetakse tšehhi terjeri sünniaastaks. Emane šoti terjer „Šoti roos“ ja isane sealyhami terjer „Buganier Urquelle“ said kolm kutsikat, kellest vaid üks jäi ellu.

Tšehhi terjerite looja Frantisek Horak.

Allikas <https://riahorter.com/dog-articles.htm>

Aasta pärast kordas Horak seda paaritust ning sündinud kuuest kutsikast valis ühe, keda edaspidi aretuses kasutada. Horak oli oma aretustöös kirglik ja põhjalik, ta pidas põhjalikku arvestust kõikide paarituste ja nende tulemuste kohta ning teadis täpselt,

mis on ta eesmärk, tehes aretusvalikud vaid sellest lähtudes. 1959 aastal õnnestus Horakil esimesed tšehhi terjerid registreerida Tšehhi kennelregistris ja 1963 aastal tunnustas tõugu FCI.

Balda Lovu zdar (Buganier Urquelle x Scotch Rose)
born in 1950

Balda Lovu zdar, 1950 aasta paaritusest sündinud esimene tšehhi terjer. Allikas <https://riahorter.com/dog-articles.htm>

Idamaadest leiame **jaapani terjeri** - nihon teria, kes kuulub FCI määratluse järgi küll terjerite gruppi, kuid oma kodumaal määratletakse teda pigem seltsikoerana. Tema terjerist esivanemad olid siledakarvalised foksterjerid, kes olid Euroopast Jaapanisse eksporditud. Tõu teadlik aretamine toimus peamiselt 20 sajandi algupoole ja tõu kinnistamine saavutati umbes 1930dateks aastateks.

Shiro

Shiro, 1918 aastal sündinud foksterjeri, inglise toiterjeri ja kääbusbullterjeri ristand, üks jaapani terjeri esivanematest.

Allikas: <http://nihonteria.com/about-bred/>

AJALUGU

Geograafilise päritolu tõttu on teda kutsutud ka Kobe terjeriks. Aretuses kasutati mitmesuguseid kohalikke koeri, kuid ka itaalia hurta, inglise toiterjerit ja kääbusbullterjerit. Jaapani terjeri pea on alati tumedavärviline, keha samas valge, mõne lubatud värvilaiguga. Tema lühike karv on erinevalt teistest terjeritest pehme ja sametine, mis ei vaja mingit trimmimist. Jaapani terjer on foksterjerist pisut kõrgem, tema koon on lühem ja pea pisut ümaram. Loomult on ta elav ja intelligentne, kuid jahile teda kaasa võtta pigem ei soovitata. FCI tunnustas jaapani terjerit tõuna 2016. aastal.

Jaapani terjer tänapäeval Allikas: wikipedia

Kaugel Lõuna-Ameerikas kasvavad jaapani terjeritele üsna sarnased, kuid siiski omalaadsed **brasiilia terjerid**, keda kasutatakse ka fox paulistinha'deks. Tõu sünnilegendid räägivad, et Euroopast maailmareisidele liikunud laevades kasutati rotipüüdjatena jack russelli terjeri laadseid koeri, kellest osad Ameerika mandrile elama jäid. Ametliku tõu ajaloo kohaselt olevat väikseid terjerilaadseid koeri endaga kaasa toonud Euroopas õppinud Brasiilia tudengid. Olgu sellega kuidas on, igal juhul olid brasiilia terjeri esivanemad pärit Euroopast ning oma uuel kodumaal jätkasid nad neile omast tööd kahjurite peletajatena. Tõu aretuses kasutati nii kääbuspinšereid kui chihuahua'sid. Tüüpilisest foksterjerist eristab brasiilia terjerit profiili kumerused selgete sirgjoonte asemel. FCI tunnustas

brasiilia terjereid tõuna ajutiselt 1995 aastal ning lõplikult 2007 aastal. Tõu tunnustamiseks vajaliku töö tegi tõuklubi esindaja Marina Vicari Lerario. Brasiilia terjerid on elava loomuga, mänguhimulised perekoerad, kuid neis on säilinud terjeri võitlusvalmidus. Oma kodumaal kasutatakse neid ka jahikoertena.

Tõu oluline aretaja Marina Vicari Lerario koos tšempion Pinguim de Taboaõga Allikas: https://riahorter.com/OH02_Terrier_Brasileiro.pdf

Brasiilia terjerid Allikas: <https://cachorros.eco.br/terrier-brasileiro-fox-paulistinha/>

Järgmises numbris jätkame väljaspool Suurbritanniat ja Iirimaad aretatud terjerite tutvustamist ning liigume edasi Austraaliasse ja Ameerika Ühendriikidesse.

ETÜ 48. ERINÄITUSE TULEMUSED

Näituse kohtunik Astrid Lundava

BEST IN SHOW

1. Staffordshire'i bullterjer – MOONCRAFT'S ITS ME, om. Reili Rooden, Eesti
2. Skye terjer – JUGER EDELWEISS KEYSTONE, om. Juli ja Mihhail Knut, Eesti
3. Iiri glen of imaali terjer – GLEANN MUFFIN MAN, om. Tiina Assinen, Soome
4. Airedale'i terjer – SAREDON DELIVERANCE, om. John Averis ja Jekaterina Kantijevskaja, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD TERJER

Staffordshire'i bullterjer – MOONCRAFT'S ITS ME, om. Reili Rooden, Eesti

BEST IN SHOW BEEBI

1. Skye terjer – JUGER EDELWEISS UPSIDE DOWN, om. Juli ja Mihhail Knut, Eesti
2. Kääbusbullterjer – POTSU DE NOTSU BIG HEART, om. Margot Oder, Eesti
3. Jack russelli terjer – SCARLETT BEVY JR MOONLIGHT SONATA, om. Anastassia Tihhonova, Eesti
4. Iiri terjer – RILIUS DOG LOUIS, om. Roberta Erelt, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD BEEBI

Skye terjer – JUGER EDELWEISS UPSIDE DOWN, om. Juli ja Mihhail Knut, Eesti

BEST IN SHOW KUTSIKAS

1. Welshi terjer – AK MIL VISTA ELITE ELVIS, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti
2. Iiri glen of imaali terjer – GLEANN TRUE TRICKSTER,

om. Mia Koskinen, Soome

3. Iiri pehme karvaline nisuterjer – ANTAINGOLDEN, om. Andrei ja Mihhail Šapovalov, Eesti

4. West highlandi terjer – WINTERO'S ATTENTION ALEXA, om. Svetlana Puškina, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD KUTSIKAS

Welshi terjer – AK MIL VISTA ELITE ELVIS, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti

BEST IN SHOW JUUNIOR

1. Welshi terjer – AK MIL VISTA DESTINY, om. Anneli Aasna, Eesti
2. Staffordshire'i bullterjer – MOONCRAFT'S JAZZY JASMINE, om. Reili Rooden ja Natalja Tsvigun, Eesti
3. Kääbusbullterjer – POTSU DE NOTSU FEEL FOR THE KAIJU, om. Ain-Joonas Toose ja Margot Oder, Eesti
4. Ameerika staffordshire'i terjer – DOK' S PRIDE DIRECT DE LA CRAIOVA, om. Kristel Võsu, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD JUUNIOR

Welshi terjer – AK MIL VISTA DESTINY, om. Anneli Aasna, Eesti

BEST IN SHOW VETERAN

1. Ameerika staffordshire'i terjer – MAGNI NOMINIS UMBRA S ALMAZNOGO OSTROVA, om. Enely Sööt, Eesti
2. Welshi terjer – AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ, om. Aivi Kabur, Eesti
3. Skye terjer – JUGER EDELWEISS JOLLY JACQUELINE, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti
4. Bullterjer – TEOBALT STERNE-HELD, om. Aljo Pärn, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD VETERAN

Welshi terjer – AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ, om. Aivi Kabur, Eesti

BEST IN SHOW KASVATAJA

1. Welshi terjer – AK MIL VISTA, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti
2. Skye terjer – JUGER EDELWEISS, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti
3. Iiri glen of imaali terjer – GLEANN, om. Tiina Assinen, Soome
4. Austraalia terjer – ARMIRELLI, om. Anne-Lii Sild, Eesti

PARIM EESTI KASVATAJA

Welshi terjer – AK MIL VISTA, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti

BEST IN SHOW PAAR

1. Jack russelli terjer – LET'S ROCK XPECTING TO FLY & LET'S ROCK XTREMELY FAST, om. Karoliina Bly ja Jing Lin Pekkala, Soome
2. Skye terjer – JUGER EDELWEISS KEYSTONE & JUGER EDELWEISS JOLLY JACQUELINE, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti

ETÜ 49. ERINÄITUSE, BALTER VÕITJA 2021

TULEMUSED

BEST IN SHOW

kohtunik Maria-Luise Doppelreiter

1. Jack russelli terjer – KASZAVOLGYI-FURGE NUGGET, om. Irina Mališa, Läti
2. Skye terjer – JUGER EDELWEISS KEYSTONE, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti
3. Dandie dinmonti terjer – DANCHESTER'S QUALITY APPROVED, om. Kristine Maria Siitan, Eesti
4. Šoti terjer – SHELLKIT AVE ANNE, om. Külliki Kaju ja Karl Eerik Kaju, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD TERJER

Skye terjer – JUGER EDELWEISS KEYSTONE, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti

BEST IN SHOW BEEBI

kohtunik Maite Gonzablo Lorenzo

1. Austraalia terjer – ARMIRELLI SIMPLE RED, om. Anne-Lii Sild, Eesti
2. Dandie dinmonti terjer – KITTY'S BAND REASON TO LOVE, om. Kristine Maria Siitan, Eesti
3. Kääbusbullterjer – POTSU DE NOTSU JOY COMPANY, om. Elsa Järvamägi ja Margot Oder, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD BEEBI

Austraalia terjer – ARMIRELLI SIMPLE RED, om. Anne-Lii Sild, Eesti

BEST IN SHOW KUTSIKAS

kohtunik Maria-Luise Doppelreiter

1. Šoti terjer – SHELLKIT DARK MANDALORIAN, om. Anu Väli, Eesti
2. Ameerika staffordshire'i terjer – CRAZY CRY DUCHESS, om. Häli Tammeleht, Eesti
3. Jack russelli terjer – KAIROJEN HEART TO HEART, om. Sari Hannula, Soome
4. Cairni terjer – STREICH'S SHOPIA LOREN, om. Leena Hynninen ja Mari Räsänen, Soome

PARIM EESTIS SÜNDINUD KUTSIKAS

Šoti terjer – SHELLKIT DARK MANDALORIAN, om. Anu Väli, Eesti

BEST IN SHOW JUUNIOR

kohtunik Maite Gonzablo Lorenzo

1. Jack russelli terjer – KASZAVOLGYI-FURGE NUGGET, om. Irina Mališa, Läti
2. West highlandi terjer – WINTERO'S ATTENTION ALEXA, om. Svetlana Puškina, Eesti
3. Šoti terjer – SHELLKIT CALDEIRA VULCANICA, om. Ave Kareda, Eesti
4. Kerry blue terjer – AVALANCHE EIRE-KERRY MENDELSSOHN, om. Veronika Dohina, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD JUUNIOR

West highlandi terjer – WINTERO'S ATTENTION ALEXA, om. Svetlana Puškina, Eesti

BEST IN SHOW VETERAN

kohtunik Maria-Luise Doppelreiter

1. Welshi terjer – AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ, om. Aivi Kabur, Eesti
2. Ameerika staffordshire'i terjer – MAGNI NOMINIS UMBRA S ALMAZNOGO OSTROVA, om. Enely Sööt, Eesti
3. Skye terjer – JUGER EDELWEISS JOLLY JACQUELINE, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti
4. Jack russelli terjer – HUOLETON ESTRO, om. Krisine Maria ja Henri Siitan, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD VETERAN

Welshi terjer – AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ, om. Aivi Kabur, Eesti

BEST IN SHOW KASVATAJA

kohtunik Maite Gonzablo Lorenzo

1. Skye terjer – JUGER EDELWEISS, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti
2. Jack russelli terjer – KASZAVOLGYI-FURGE, om. József Faradi, Ungari
3. Welshi terjer – AK MIL VISTA, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti
4. Austraalia siiditerjer – PET PURSUIT, om. Jenna Timonen, Soome

PARIM EESTI KASVATAJA

Skye terjer – JUGER EDELWEISS, om. Julia ja Mihhail Knut, Eesti

BEST IN SHOW PAAR

kohtunik Maite Gonzablo Lorenzo

1. Cairni terjer – FIDELIA AMISE CHEOPS ja MIKETOS DIRTY DIANA, om. Andrey Usachev ja Jekaterina Romanova, Eesti
2. Staffordshire'i bullterjer – MOONCRAFT'S IM THE ONE ja MOONCRAFT'S ITS ME, om. Reili Rooden, Eesti

ETÜ 50. erinäitus toimub 10. aprillil 2022 koos rahvusvahelise „Tallinna Võitja 2022“ näitusega. Üksikasjad täpsustame esimesel võimalusel.

Nagu eelnevatel aastatel, saadame ka seekord aastalõpu info kõigile ETÜ liikmetele e-mailile.

Järgmises ajakirja numbris jätkame KENNELILUGUDEGA, kus kasvatajad saavad tutvustada oma kennelit ja on tulemas uus TRENNILUGUDE rubriik. Kui sul on sportlik terjer, kelle treenimise ja koolitamisega oled usinasti tegelenud ja võistlustelgi käinud, siis oled oodatud sellest kirjutama või oma tegemistest meile rääkima.

Iga ajakirja numbri koostamisel lähtume sellest, et saaks kajastatud võimalikult palju erinevaid tõugusid ja siin saab iga terjeriomanik oma eelistusi meile pakkudes kaasa lüüa. Ka kaanelugude puhul ei kehti printsiip, et kõige tublimad ja kaunimad kõigepealt, vaid pigem see, et kaanele ei jõuaks mitte ainult ilusad näitusekoerad, vaid ka oma tõugu väärikalt esindavad jahi- ja spordikoerad. Püüame seda

joont jätkuvalt hoida ning ootame teiepoolseid vihjeid ja ettepanekuid.

Ajakirjale teeb jätkuvalt kaastööd Ristsõna Ristik. Eelmises ajakirja numbris ilmunud ristsõna võitjad on Kaire Laa ja Heli R.

Alloleva ristsõna vastuseid ootame info@terrier.ee meilile – esimene ja kümnes vastuse saatja saavad ETÜ poolt auhinnad. Lõbusat mõistatamist ja pange oma vastused teele!

ESMASPÄEV	KOERA LAPS	FORTE NURJUMINE SAARESTIK	KÄSKLUS: OLE VAIKSELT!	MUSTJAS	TEMA	VANA MEESISIK
VEATULT	ENE RIIGIPEA KORRALDUS MATERJALI SAMM VEDELAMISKOHT	KOERA TEHTUD SEGADUS ROOMA I.	MUUSIKA TÜRGI KEELES RAADUS- TONN	ITAALIA LIHVITUD TERAVILJA TERA	SEPISTAMISE TÖÖRIIST	ALVAR ... EESTI GEOLÖÖG
ANTE MERIDIEM	LIITIUM	TOIMING	EHK	IRIDIUM	SAJAND	KAITSSELIIT
UNITED STATES	SENT	TAJUMA TÄPPIDEGA HOBURAUATÄHT	ÜHTSUSI ROOMA 2.	RISTIK	KOPUTUSE HÄÄL	SIHTASUTUS

KAS SINA KA LAULAD, KUI PEREMEES KLAVERIT MÄNGIB?

OH, EI! TUNDUB, ET ..., SEST ...!

PILT: LORENZO SPOLETTI, UNSPLASH

Ristsõna autor Külli Nidermann

VAHVAT JÕULUKUUD JA PARIMAT UUT AASTAT!

Soovib Eesti Terjeriühing